

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

การทุจริตคิดไม่ชอบ เกิดขึ้นได้ในทุกสังคม ถือเป็นปัญหาสำคัญระดับชาติ และจากการจัดอันดับขององค์กรเพื่อความโปร่งใสระหว่างประเทศ (Transparency International) องค์กรอิสระที่จัดขึ้นเพื่อต่อต้านปัญหาคอร์รัปชัน ซึ่งตั้งอยู่ในเยอรมนี ทำหน้าที่จัดอันดับประเทศทั่วโลกเรื่องการทุจริตคอร์รัปชัน ผลการจัดอันดับในปี 2551 ประเทศไทยมีตัวเลขดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์ปัญหาคอร์รัปชัน หรือ ซีพีไอ อยู่ที่ 3.5 คะแนนจากคะแนนเต็ม 10 ซึ่งถ้าประเทศใดมีตัวเลขดัชนีมาก ก็แสดงให้เห็นว่าประเทศนั้นมีการทุจริตคอร์รัปชันน้อย (องค์กรเพื่อความโปร่งใสในประเทศไทย, 2553 : ออนไลน์) และจากการสำรวจจาก 180 ประเทศทั่วโลก ประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ 80 หากดูผลการสำรวจย้อนหลังจะเห็นว่า ประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะมี อันดับการทุจริตคอร์รัปชันเพิ่มมากขึ้น ดังตารางที่ 1 และ 2

ตารางที่ 1 ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 - 2551

ปี พ.ศ.	คะแนน	จำนวนแหล่งข้อมูล	อันดับ	จำนวนประเทศ
2538	2.79	7	34	41
2539	3.33	10	37	54
2540	3.06	6	39	52
2541	3.00	11	61	85
2542	3.20	12	68	98
2543	3.20	11	60	90
2544	3.20	12	61	91
2545	3.20	11	64	102
2546	3.30	13	70	133
2547	3.60	14	64	146
2548	3.80	13	59	159
2549	3.60	9	63	163
2550	3.30	9	84	179
2551	3.50	9	80	180

ที่มา : ข้อมูลจาก <http://www.transparency.org/>

ตารางที่ 2 ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน ประจำปี พ.ศ. 2551 ของประเทศในภูมิภาคเอเชีย

อันดับในเอเชีย	อันดับจากประเทศทั้งหมด	ประเทศ	คะแนน	จำนวนแหล่งข้อมูล	ค่าความเชื่อมั่น	คะแนนเทียบกับปี พ.ศ. 2550	อันดับในเอเชียเทียบกับปี พ.ศ.2550
1	4	สิงคโปร์	9.2	9	9.0-9.3	ต่ำลง (9.3)	ไม่เปลี่ยนแปลง
2	12	ฮ่องกง	8.1	8	7.5-8.6	ต่ำลง (8.3)	ไม่เปลี่ยนแปลง
3	18	ญี่ปุ่น	7.3	8	7.0-7.6	ต่ำลง (7.5)	ไม่เปลี่ยนแปลง
4	39	ไต้หวัน	5.7	9	5.4-6.0	ไม่เปลี่ยนแปลง	สูงขึ้น
5	40	เกาหลีใต้	5.6	9	5.1-6.3	สูงขึ้น (5.1)	สูงขึ้น
6	43	มาเก๊า	5.4	4	3.9-6.2	ต่ำลง (5.7)	ต่ำลง
7	45	ภูฏาน	5.2	5	4.5-5.9	สูงขึ้น (5.0)	สูงขึ้น
8	47	มาเลเซีย	5.1	9	4.5-5.7	ไม่เปลี่ยนแปลง	ต่ำลง
9	72	จีน	3.6	9	3.1-4.3	สูงขึ้น (3.5)	ไม่เปลี่ยนแปลง
10	80	ไทย	3.5	9	3.0-3.9	สูงขึ้น (3.3)	สูงขึ้น
11	85	อินเดีย	3.4	10	3.2-3.6	ต่ำลง (3.5)	ต่ำลง
12	92	ศรีลังกา	3.2	7	2.9-3.5	ไม่เปลี่ยนแปลง	ไม่เปลี่ยนแปลง
13	115	มัลดีฟส์	2.8	4	1.7-4.3	ต่ำลง (3.3)	ต่ำลง
14	121	เนปาล	2.7	6	2.4-3.0	สูงขึ้น (2.5)	สูงขึ้น
	121	เวียดนาม	2.7	9	2.4-3.1	สูงขึ้น (2.5)	ไม่เปลี่ยนแปลง
16	126	อินโดนีเซีย	2.6	10	2.3-2.9	สูงขึ้น (2.3)	สูงขึ้น
17	134	ปากีสถาน	2.5	7	2.0-2.8	สูงขึ้น (2.4)	ต่ำลง
18	141	ฟิลิปปินส์	2.3	9	2.1-2.5	ต่ำลง (2.5)	ไม่เปลี่ยนแปลง
19	145	ติมอร์	2.2	4	1.8-2.5	ต่ำลง (2.6)	ต่ำลง
20	147	บังกลาเทศ	2.1	7	1.7-2.4	สูงขึ้น (2.0)	สูงขึ้น
21	151	ลาว	2.0	6	1.6-2.3	สูงขึ้น (1.9)	สูงขึ้น
22	166	กัมพูชา	1.8	7	1.7-1.9	ต่ำลง (2.0)	ไม่เปลี่ยนแปลง
23	178	พม่า	1.3	4	1.0-1.5	ต่ำลง (1.4)	สูงขึ้น

ที่มา : ข้อมูลจาก <http://www.transparency.org/>

ตามมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 240 เรื่อง การทุจริตและข้อผิดพลาด กำหนดให้ ผู้สอบบัญชีควรกำหนดวิธีการตรวจสอบเพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างมีเหตุผลว่า จะตรวจพบการ แสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริง ซึ่งเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบ บัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย , 2544 : 3) การตรวจพบ สิ่งที่ไม่ถูกต้องอย่างมีสาระสำคัญใน งบการเงินถือเป็นหัวใจของการตรวจสอบและเป็นหน้าที่ของผู้สอบบัญชีที่จะต้องประเมินความ เสี่ยงของข้อผิดพลาดที่มีสาระสำคัญ อันเกิดจากการทุจริต วิธีการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีซึ่งเป็น วิธีการสุ่มตรวจสอบ เพื่อหารายการที่มีสาระสำคัญต่องบการเงินไม่สามารถให้ความเชื่อมั่นต่อ งบการเงินได้ทั้งหมดและไม่ใช่ว่าเรื่องง่ายที่ผู้สอบบัญชีจะตรวจพบการทุจริต เพราะการทุจริตเป็นสิ่ง

ที่เกิดจากความตั้งใจของผู้กระทำ จึงมีความรอบคอบและแนบเนียน ประกอบกับการทำทุจริตมักจะเกิดจากความร่วมมือของหลาย ๆ ฝ่ายที่มีเจตนากระทำการร่วมกัน ดังนั้น การค้นหาการทุจริตของผู้สอบบัญชีจะต้องอาศัยความชำนาญในวิชาชีพประกอบกับความสามารถพิเศษเฉพาะด้านเพื่อการค้นหา

การตรวจสอบสืบสวนเป็นศาสตร์แขนงใหม่ในกลุ่มวิชาชีพตรวจสอบ ซึ่งเป็น การตรวจสอบเพื่อพิสูจน์การทุจริตทางการเงินที่อาจเกิดขึ้นในองค์กร ลักษณะการทำงานจะมีความแตกต่างจากการสอบบัญชีทั่วไป ที่มีแนวทางการตรวจสอบเพื่อรับรองความถูกต้อง ส่วนการตรวจสอบสืบสวนเป็นการตรวจสอบเพื่อค้นหาการทุจริต การทำงานจึงมีความกว้างขวางและท้าทายมากกว่าเพราะต้องทำงานคล้ายนักสืบที่ค้นหาว่ามีการทุจริตเกิดขึ้นหรือไม่ ด้วยเหตุนี้การตรวจสอบสืบสวนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในศาสตร์แขนงต่าง ๆ ทั้งในด้านพฤติกรรมมนุษย์ ด้านกฎหมาย ด้านภาษีกอากรรวมถึงเป็นคนช่างสังเกต มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการวิเคราะห์ รวมถึงการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเพื่อการเข้าถึงข้อมูลที่จำเป็น และการตรวจสอบสืบสวนถือเป็นหน้าที่ที่สำคัญและเป็นที่น่าสนใจในวิชาชีพการตรวจสอบในปัจจุบัน (อังสนา ศรีประเสริฐ, 2549 : 10)

ในประเทศไทย การตรวจสอบสืบสวนยังมีการกล่าวถึงน้อย ในขณะที่ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันมีมากขึ้น ซึ่งเมื่อเกิดการทุจริตขึ้นก็เป็นหน้าที่ของผู้บริหารต้องสืบหาข้อเท็จจริงของการทุจริต แต่ผู้บริหารส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ด้านการตรวจสอบสืบสวน จึงทำให้ผู้บริหารส่วนใหญ่ต้องใช้บริการผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการตรวจสอบเพื่อค้นหาการทุจริต ซึ่งผู้ที่มีความเหมาะสมที่สุดที่จะเป็นนักบัญชีสืบสวนคือ ผู้สอบบัญชี (นิอร งามอาจสิทธิกุล, 2549)

จากปัญหาและผลกระทบดังที่กล่าวมาข้างต้น รวมถึงลักษณะการดำเนินธุรกิจในแต่ละภูมิภาคมีความแตกต่างกัน จึงสนใจที่จะศึกษาความรู้ความเข้าใจและการให้บริการด้านการตรวจสอบสืบสวนของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในเขตภาคเหนือตอนบน ว่าผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในเขตภาคเหนือตอนบน มีความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสอบสืบสวนมากน้อยเพียงใดมีการให้บริการและการใช้บริการด้านการตรวจสอบสืบสวนมากน้อยเพียงใด ตลอดจนมีปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพื่อจะนำไปพัฒนาคุณภาพการตรวจสอบสืบสวนของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในเขตภาคเหนือตอนบน เพื่อเพิ่มโอกาสในการปฏิบัติงานและพัฒนาความรู้ในการตรวจสอบต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสอบสืบสวนของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในเขตภาคเหนือตอนบน
2. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการให้บริการและการใช้บริการด้านการตรวจสอบสืบสวนของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในเขตภาคเหนือตอนบน

นิยามศัพท์

การตรวจสอบสืบสวน หมายถึง การปฏิบัติงานเพื่อค้นหาหลักฐานและข้อเท็จจริงตามที่ได้รับมอบหมายในสถานการณ์นั้น ๆ

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต หมายถึง ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสอบบัญชีจากสภาวิชาชีพบัญชี

เขตภาคเหนือตอนบน หมายถึง จังหวัดในเขตภาคเหนือตอนบน ประกอบด้วย เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน เชียงใหม่ ลำพูน แม่ฮ่องสอนและลำปาง

ความรู้ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถในการจำและเข้าใจรายละเอียดของข้อมูลต่าง ๆ ที่บุคคลได้สะสมไว้และถ่ายทอดต่อ ๆ กันมาตลอดจนสามารถที่จะสื่อความหมาย แปลความตีความ ขยายความหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ หลังจากที่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ แล้ว

การให้บริการ หมายถึง การปฏิบัติงานตรวจสอบตามวิธีการที่ตกลงร่วมกันของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

การให้บริการ หมายถึง การให้บริการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญอื่น

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เพื่อทราบถึงระดับความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสอบสืบสวนของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในเขตภาคเหนือตอนบน
2. เพื่อทราบถึงการให้บริการและการใช้บริการด้านการตรวจสอบสืบสวนของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในเขตภาคเหนือตอนบน
3. เพื่อทราบถึงปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปพัฒนาคุณภาพด้านการตรวจสอบสืบสวนของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในเขตภาคเหนือตอนบน